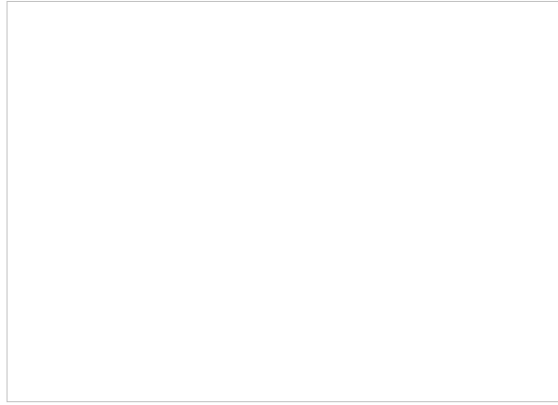

Täze dogulan çaga edilmeli sünnetler.

Allaha hamd, Pygamberimiz Muhammede salawat we salam bolsun.

Dinimiz yslam maşgala gurmaga we bu maşgalanyň Allah razylygynyň üstüne bina edilmegine uly ähmiýet berendir. Musulman maşgaladan umyt edilýän in uly miwe bolsa ymmata, dinimiz yslama, watana wepaly bolup hyzmat etjek päk nesilniň ýetişmegidir. Bu bolsa çaga terbiýesinde Pygamberimiziň (sallallahu aleyhi we sellem) terbiýe metodyna eýermek bilen mümkin bolar. Diňe şonda gowy ahlakly we haramdan uzak, özüde in gowy wasyplary jemläň päk nesil ýetişer. Çaga ene-atasyna Allah tarapyndan berlen amanatdyr we kyýamat günü Allah Tagala bizi çagalarymyz hakynda hasaba çekjekdir. Allah Tagala aýatda: **“Eý iman edenler! Özüňizi we maşgalaňyzy ýangyjy ynsanlardan we daşlardan ybarat bolan jähennem odyndan goraň”** diýýär. (Tahrim 66/6)

Başymyzyň täçi Pygamberimiz Muhammed (sallallahu aleyhi we sellem) bize maşgalamyz hakynda: **“Her biriňiz çopansyňyz we elniňdäkilerden jogapkärsiňiz. Erkek kişi öýüň çopanydyr we elindäkilerden jogapkärdir. Zenan hem ýoldaşynyň öýünde çopandyr we elindäkilerden jogapkärdir.”** (Buhari / 2554, Muslim / 1829)

Başga hadysda şeýle diýendir: **“Çagaň seniň boýnuňda haky bardyr.”** (Muslim)

Bu barada Kuran we Sahyh hadyslarda köp nesihatlar gelendir. Makalamyzyň bu sanynda çaga dünýä inende ilkinj edilmeli sünnetleri okyjylarymyza ýetirmegi makul gördük. Aşakda aýdyljak sünnetleriň käbiri Türkmenleriň içinde unudylyan we halk köpçüligi tarapyndan bilinmeýän sünnetlerdendir. Bu sünnetlere günümüzde amal etjek kişiler, inşAllah iki sogap gazanjakdyr. Biri sünnete amal edeni üçin, ikinjisi Pygamberimiziň (sallallahu aleyhi we sellem) unudylyan sünnetini direldeni üçindir. Pygamberimiz (sallallahu aleyhi we sellem): **“Kim meniň sünnetimi direktse, meni söýdügidir. Meni söýen, meniň bilen jennetde bile bolar”** diýýär. (Tirmizi, Ylym/16)

Allah Tagaladan ähli musulmanlara salyh perzent nesip etmegini dileýäris.

1- Täze bolan çagaň gulagyna azan aýtmak:

Ebi Rafiden (radiallahu anh) rowaýat edilýär, ol şeýle diýýär: **“Pygamberimiziň (sallallahu aleyhi we sellem) agtygy Hasan (radiallahu anh) dogulanda, onuň gulagyna azan aýdanyny gördim.”** (Ebu Dawud / Kitabul-Edeb/ 5105)

Ibn-i Kaýým (rahimehullah) çagaň gulagyna azan aýtmak barada şeýle diýýär: **“Şübhesiz azan Allah Tagalanyň beýikligini aňladýan sözleri, Yslam girilende aýdylýan Kelimeyi Töwhidi içine alýandyr. Çagaň gulagyna azan aýtmak bilen, bu beýik sözleri eşidip dünýä gözlerini açmagyny maksat edilýändir. Çaga bu sözlere düşünmesede, azanyň çagaň kalbyna edýän täsiri inkär edilmeyän hakykatdyr.”** (Tuhfetu-l Mewdud, 39)

2- Täze bolan çaga dogadileg we tahnik etmek:

Esmā binti Ebu Bekr (radiallahu anhuma) aýdýar: **“Mekkedede Abdullah Ibnu Zubeýre göwrelidim. Dogrum wagty ýakynlanda Mekkededen Medinā geldim. Kuba gelemde Abdullah dünýä indi. Bābek dogulandan soňra ony Pygamberimiziň (sallallahu aleyhi we sellem) ýanyna äkitdim. Pygamberimiz (sallallahu aleyhi we sellem) hurma getirmegimizi buýurdy, hurmany agzynda çeynāp ezenden soňra ony bābegiň agzyna saldy. Abdullahyň içine giden ilkinji zat Pygamberimiziň (sallallahu aleyhi we sellem) agyz suwy boldy. Soňra agzynda ezen hurmasy bilen bābegiň agzyny owalady, bereketli bolmagy üçin dogadileg etdi we Abdullah diýip at dakdy. Medinā hijret edilenden soňra ilkinji dünýä gelen çaga Abdullahdy. Medinedäki hemme musulmanlar Onuň dogulanyňa gaty begendiler.....”** (Buhari/3909, Muslim /2146)

Ebu Musa (radiallahu anh) aýdýar: **“Oglum dogulanda derrew Pygamberimiziň (sallallahu aleyhi we sellem)**

ýanyna äkitdim. Bäbege Ybraýym diýip at dakdy we tahnik etdi. Soňra: Mübärek bolsun diýip doga-dileg etdi we çagany maňa yzyna berdi.” (Buhari / 6198, Muslim /2145)

Tahnik: Hurmany çeynäp soňra onuň bilen bäbegiň agyzynyň içini owalamak.

3-Çagaň saçynyň syýrylmagy:

Pygamberimiz (sallallahu aleyhi we sellem) çaga dogulandan soňra ýedinji gününde saçynyň syýrylmagyny we syýrylan saçyň agyrlыgynda kümüş sadaka berilmegini sünnet edendir.

Ali (radiallahu anhdan) rowaýat edilyär: **“Haçanda Hasan (radiallahu anh) dogulanda Pygamberimiz (sallallahu aleyhi we sellem) akyka hökümünde bir goýun gurban edýär we gyzy Fatma (radiallahu anha) Hasanyň saçyny syýryp, saçyň agyrlыgyça kümüş sadaka etmegini buýurýar.”** (Ebu Dawud)

Semura bin Jundup (radiallahu anhdan) rowaýat edilen hadysda, Pygamberimiz (sallallahu aleyhi we sellem) şeýle diýýär **“.....akyka gurbany ýedinji gün kesiler we çagaň saçy syýrylyp, at dakylar.”** (Ebu Dawud / 2838, Tirmizi / 1522, Nesai /7/166, Ibn Mäje / 3165)

Jemgyýetimiziň içinde bu barada ýalňyş yrymlaryň biri çaga bir ýaşayança saçynyň syýrylman goýulmagy we syýrylaýanda-da daýysy tarapyndan syýrylmagy, çaga 40 gün bolýança suwa düşürilmezligi. Bular halkyň içinde ýaýran Yslama ters we saglyga zyýan bolan zatlardyr. Ýedilenji günü çagaň saçynyň syýrylyp kellesindäki hapa kesmeklerden we kirlerden tämizlenmegi sünnetdir.

Münawi (rahimahullah) “Feýdul-Kadir” atly kitabyň düşündirişinde şeýle diýýär: **“Ibn Kaýým (rahimehullah) .....saçyň syýrylmagy bolsa kelläň ýeňlemegi we saçyň gür bolmagy üçündür”** diýýär.

4-Çaga owadan at dakmak:

Çaga owadan we manyly at dakmak ene-ataň çagaň öňündäki borjudyr. At dakylanda gowy saýlanmalydyr. Çünki ol çaga ömrüni ol at bilen geçirjekdir. Çaga at dakylanda erbet many aňladýan ýa-da kapyrlaryň atlaryny dakmak we çaga ulalanda şol at sebäpli utançagy at dakmaly däldir. Her bir musulman çagasyna at dakanda, adyň näme many aňladýanyna üns bermelidir. Yslama ters bolmaýan atlar saýlanmalydyr. Mysal üçin öwliýä guly, toýguly, pygamber guly ýaly Allahdan başga gulluk ýöňkelyän atlary, Bessir, Doýduk ýaly nä şükürlik aňladýan atlary ýa-da sazак, çerkez, towşan ýaly ot-çöp, haywan atlaryny dakmaly däldir. Pygamberimiz (sallallahu aleyhi we sellem) mundan ymmatyny gaýtarandyr. Hatda Pygamberimiziň (sallallahu aleyhi we sellem) erbet many aňladýan atlary üýtgedip owadan we dürs atlar dakanlygy sahyh-hadyslarda geçýändir. Çaga at dakylanda Kuranda ady geçen Pygamberleriň, Sahabalaryň atlary ýaly salyh kişileriň atlaryny we başgada Türkmen dilinde owadan, manyly we Yslama ters bolmaýan atlar saýlanmalydyr.

Pygamberimiz (sallallahu aleyhi we sellem) bu barada şeýle diýýär: **“Allahyň gatynda siziň atlaryňyzyň iň gowusy Abdullah we Abdurahmandyr.”** (Muslim / 2132) Pygamberimiz (sallallahu aleyhi we sellem) ogly bolanda Ybraýym diýip at dakandyr. (Buhari, 6194-6195)

Buhari we Muslimde sahabadan Ebu Musaň (radiallahu anh) şeýle diýeni rowaýat edilyär: **“Oglum bolanda Pygamberimiziň (sallallahu aleyhi we sellem) ýanyna getirdim. Pygamberimiz (sallallahu aleyhi we sellem) oňa Ybraýym diýip, at dakdy.”** (Buhari / 6198, Muslim / 2145)

Çaga ýedilenji günü at dakmak sünnetdir. Hadysda: **“.....akyka gurbany ýedinji gün kesiler we çagaň saçy syýrylyp, at dakylar”** diýilyär.

5-Täze dogulan çaga Akyka gurbanlygy etmek:

Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellem täze bolan çagalara Akyka edilmegini ündändir.

Semure bin Jundup (radiallahu anh) şeýle rowaýat edýär, Pygamberimiz (sallallahu aleyhi we sellem) aýtdy: **“Her bolan çaga Akykasyna baglydyr, ýedinji günü onuň adyna gurban kesiler, saçy syýrylar we at dakylar.”** (Ebu Dawud / 2838, Tirmizi / 1522, Nesai /7/166, Ibn Mäje / 3165)

Münawi (rahimehullah) “Feýdul-Kadir” atly kitabyň şerhinde şeýle diýýär: **“Ibn Kaýým (rahimehullah) akyka gurbanylygynyň çagany şeýtanyň dürtmeginden we şerinden goramak üçindigini, saçynyň syýrylmagy bolsa kelläň ýeňlemegi we saçyň gür bolmagy üçündür”** diýýär.

Ümmi Kürz (radiallahu anh) Pygamberimizden (sallallahu aleyhi we sellem) Akyka barada sorady. Pygamberimiz (sallallahu aleyhi we sellem) oňa: **“Erkek çaga üçin iki, gyz çaga üçin bir goýun kesiler. Goýunyň goç ýa-da**

urkaçy bolmagynyň tapawudy ýokdur” diýýär. (Tirmizi)

Gyz çaga üçin bir, erkek çaga üçin iki goýun gurbanlyk edilmegi hadyslara iň laýyk bolanydyr. (Ibn Kaýým, Zädul-Mead)

Allah Tagala bizi we neslimizi dogry ýoldan aýrmasyn. Allaha hamd, Pygamberimiz Muhammede salawat we salam bolsun.

www.ahlusunnat.com